

BÜLTEN

Sayı: 5- Temmuz 2023

Değerli İstinye Ailesi,

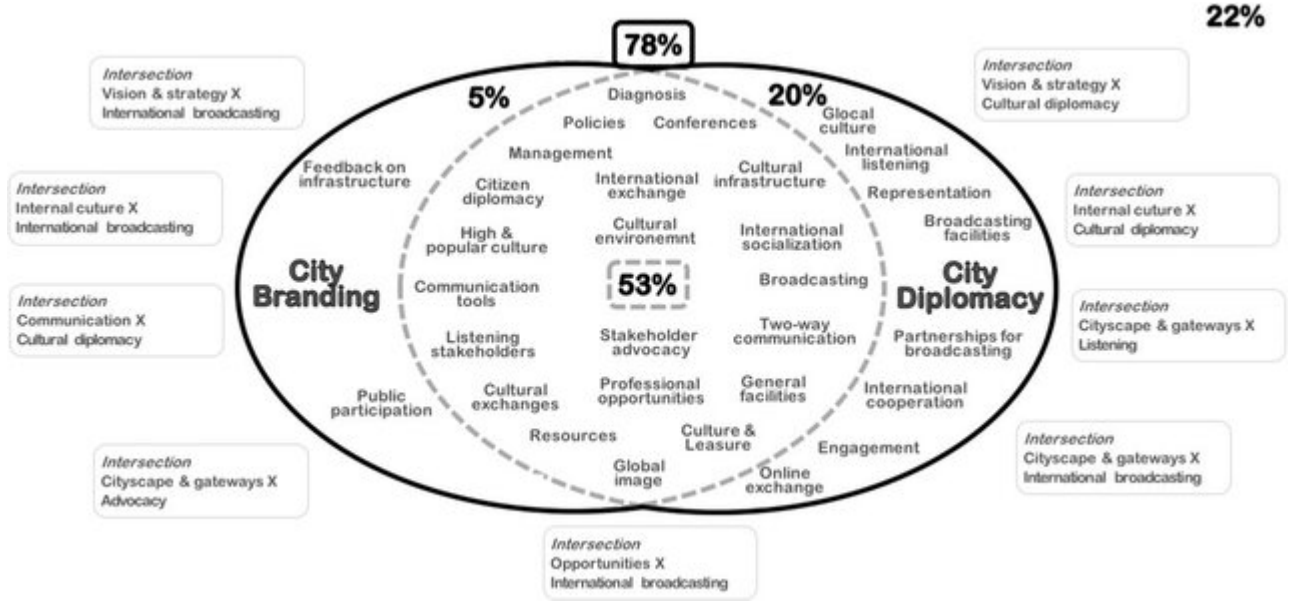
Sayın Okurlarımız,

Bültenimizin bu sayısını yerel diplomasiye ayırdık. Bilindiği gibi, sınır ötesi ilişkiler devletlerin tekelindeki diplomasinin yanında bireylerin, sivil toplum teşkilatlarının, meslek örgütlerinin, özel sektörün ve yerel yönetimlerin de birbirleriyle kurdukları temaslarla giderek sivilleşmeye sahne olmaktadır. Devlet merkezli uluslararası ilişkiler önemini kaybetmezken devlet dışı yapıların birbirleriyle ilişki ve etkileşim içine girmeleri klasik diplomasinin bir yan kolu olarak da nitelendirilmektedir. Uluslararası aktörlerin sayısı arttıkça ilişkilerin de farklı alanlarda hızla çeşitlendiği görülmektedir. Karşılıklı anlayış ve barışı destekleyen bu ilişkiler günümüzde klasik diplomasinin de etkinleşmesine katkıda bulunmaktadır. Yerel diplomasinin gelişmesinin ve aktivitelerinin kamu diplomasisi bağlamında ne gibi etkileri olduğunu Bültenimizde tartışıyoruz. Bu sayımızda ayrıca bir önceki sayımızda belirttiğimiz gibi Almanya örneğinde Türkiye'nin diaspora diplomasisini ele almaya devam ediyoruz.

Saygılarımızla iyi okumalar dileriz.

KADAM Yönetim Kurulu

Yerel Diplomasi

Küreselleşen dünyada insani, ekonomik ve finansal kaynakları giderek büyüyen kentler toplumlar arasındaki sınır aşırı ilişkiler bağlamında giderek daha fazla ilgi çekmektedir. Son 75 yılda kırlardan kentlere yönelik beşeri göç, teknolojik gelişmeler ve kent yaşamının artan cazibesi kentleri ulusların yaşamlarının odağına taşımıştır. Bu gelişmenin hiç kuşkusuz tüketim alışkanlıkları, çevre kirliliği ve iklim değişikliği gibi bazı olumsuz sonuçları olmakla birlikte, kentlerin yeni dokuları ve siyasette, ekonomide ve kültürel değişimde edindikleri yeni roller onları aynı zamanda sınır aşırı aktörler haline de getirmiş bulunmaktadır.

Yerel diplomasi, diğer adıyla kent diplomasisi kentlerin uluslararası ilişkilerde birer aktif aktör olarak önemli yeni roller üstlenmesi ile ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda kentlerin karşılaştığı kitlesel göç, iklim değişikliği, yoksulluk ve çarpık kentleşme gibi sorunlar kentlerin sınır ötesi ilişki ve etkileşimleriyle ele alınmakta ve çözümler aranmaktadır. Aynı zamanda ekonomik ve ticari ilişkiler, turizm, toplumlararası kültürel diyalog ve insani yardımlaşma gibi alanlarda önemli bağlantılar meydana gelmekte, tarafların birbirlerinden yararlanmalarına ilişkin fırsatlar ortaya çıkmaktadır. Kent diplomasisi kentlerin aynı zamanda ülkelerinin yumuşak gücünün muhataplara taşınmasında ajan rolü üstlenmesini mümkün kılmıştır. Kentler arasındaki bu yakın ilişkiler demokrasinin yerelleşmesine de katkıda bulunmakta, toplumların oluşan diyalog ortamında sürdürülebilir kalkınma konusunda ortak irade oluşturma yetileri güçlenmektedir.

Kent diplomasisi ulusal diplomasinin de bir yan dalı olarak kabul edilmelidir. Sınır ötesi iyi ilişkilerin tesisine katkıda bulunan kentler aynı zamanda ulusal çıkarlarının tanıtılması ve anlaşılması noktasında önemli bir hizmet görmektedirler. Bununla birlikte, şayet etkin bir koordinasyon sağlanamaz ise ulusal diplomatik faaliyetlere zarar verebilecek bir takım ilişkiler söz konusu olabilmekte, geleneksel diplomasinin üzerine titrediği ulusal bağımsızlık ve ulusal çıkar konularında bazı çelişkiler kaçınılmaz olabilmektedir.

Bununla birlikte, kamu diplomasisinin bir alt katmanı olarak değerlendirilen yerel diplomasi günümüzde artık göz ardı edilemez olmuştur. Kentlerin bu türden ilişkilere girmeleri genellikle merkezi hükümetlerce de teşvik edilmekte, bu yoldan küresel siyasetin etkilenmesine gayret edilmektedir.

Bu noktada yerel diplomasi alanında yakın zamanda yayınlanan bir derlemeden söz etmek istiyoruz¹. M. Cemil Arslan ve Burcuhan Şener tarafından derlenen ve Marmara Belediyeler Birliği tarafından yayınlanan “*Local Diplomacy. Policies, practices and tools*” adlı esere katkıda bulunanlar konuyu çeşitli açılardan ve ayrıntılı biçimde ele almışlardır. Kitapta KADAM Yönetim Kurulu Üyemiz Sayın Prof. Dr. Yusuf Erbay’ın kaleme aldığı “*The Council of Europe and Turkish Local Governments*” başlıklı bir bölüm de vardır (67-106). Bu değerli yayını, konunun daha iyi anlaşılması açısından yararlı olacağı için okurlarımıza tavsiye ediyoruz.

Kamu Diplomasisi Açısından Almanya’da Türk Diasporası

Kendi doğduğu yerden başka bir ülkede yaşamını sürdüren ve aynı kökenden ve ortak vatandan gelen bireyler gruplar halinde yaşadıkları zaman bir diaspora (kopuntu) oluşturdukları kabul edilmektedir. Göçmen topluluklarının kendi kültür çevrelerinden, kısaca vatanlarından uzakta sürdürdükleri yaşamlarından ötürü “kopuntu” haline geldikleri iddia edilmektedir. Ancak gelişen küresel iletişim ve ulaşım olanakları “kopuntu” olma keyfiyetini büyük ölçüde ortadan kaldırmıştır. Sadece siyasi sebeplerle ülkelerine dönemeyen sığınmacılar ve mülteciler için böyle bir yakıştırmada bulunulabilir. Eski vatanlarıyla ilişkileri devam eden göçmenlerin, bu arada emek göçmenlerinin, diaspora kavramı ile ilişkilendirilmesi o nedenle bilimsel literatürde de eleştiri konusu yapılmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları 1961 yılının 30 Ekim tarihinde Almanya ile bağtlanan İşgücü Sözleşmesi kapsamında çalışmak üzere iki ülkenin devlet kurumlarının gözetim ve denetiminde bu ülkeye gitmeye başlamışlardır. Daha sonra bazı Batı Avrupa ülkeleri de işçilerimizi istihdam etmiştir. 1973 yılı Kasım ayında Almanya tarafından tek yanlı olarak Türkiye’den işçi alımının durdurulmasına rağmen aile birleştirmesi nedeniyle ülkedeki Türklerin sayısı artmaya devam etmiştir. 1982 yılı Ekim ayında Helmut Kohl’ün başbakanlığında kurulan Hristiyan Demokrat/Hristiyan Sosyal Birlik Partileri ve Hür Demokrat Parti Koalisyonu 1983/84 yıllarında sadece 11 ay yürürlükte kalan “Geri Dönüşü Teşvik Yasasına” rağmen Türklerin sayısı verilen teşvikler nedeniyle önce bir süre azaldıysa da sonrasında artmaya devam etmiştir. Günümüzde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ve yaşadıkları ülke vatandaşlığına geçen Türkiye Cumhuriyeti kökenli Türklerin sayısı yaklaşık 3,5 milyonu bulmakta, Türkler içinde yaşadıkları toplumun hemen her kesiminde temsil edilmektedir.

Almanya’daki ve diğer Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan Türklerin yerleşik hale geldikleri anlaşılınca Turgut Özal’ın Başbakan olduğu Türkiye Cumhuriyeti hükümeti 1985 yılından itibaren yurtdışındaki Türklerin bir yandan yaşadıkları ülkelere adapte olmaları diğer yandan da Türkiye’nin bu ülkelerdeki temsilcileri olarak görülmeleri gerektiğine kanaat getirmiş ve bu maksatla devlet tarafından bazı önlemler alınmıştır. Bu dönemden itibaren

¹ M. Cemil Arslan/Burcuhan Şener (Ed.) (2023), *Local Diplomacy. Policies, practices and tools*. Marmara Municipalities Union Publications. İstanbul

Türkiye'nin yurtdışındaki vatandaşlarının haklarını korumak ve onlarla yakın ilişki içinde olmak için özel gayretler sarfettiği ve bu vatandaşlara sunduğu destek ve hizmetleri arttırmaya çaba gösterdiği görülmüştür. Sonuç olarak, Almanya'daki ve diğer Avrupa ülkelerindeki Türk varlığı Türkiye'nin diaspora diplomasisinin bir aracı haline gelmiştir.

Bu yaklaşım esasen Türklerin içinde yaşadığı ülkelerin hükümetlerince çok kabul görmemektedir. Türklerin Türkiye'nin bir "uzantısı" olarak düşünülmesi, kabul eden ülkeler açısından bir "güvenlik sorunu" olarak değerlendirilmektedir. Ancak yerleşik göçmenler üzerinden yürütülecek sivil diplomasi, gönderen ve kabul eden ülkelerin birbirleriyle yakınlaşmaları ve dostlukların pekiştirilmesi açısından da bir fırsat olarak görülmelidir. Bu doğrultuda Türkiye'nin bugüne kadarki kurumsal ve icraata dönük politikaları kabul eden ülkelerin endişelerini ortadan kaldıracak niteliktedir. Bununla birlikte Türkiye'nin Türklerin kültürel kimliklerini korumaları konusunda ödün verme yanlısı olmadığı ve bunu bir insan hakkı olarak gördüğü, bu nedenle de ülkeler arasında "köprü" işlevi gören Türk göçmenlerle olan ilişkilerini pekiştirmeye devam edeceği anlaşılmaktadır.

Değerli okurlarımız, www.kadam.istinye.edu.tr adresli web sayfamızı da izlemenizi ve eleştirilerinizi kadam@istinye.edu.tr adresimize iletmenizi istirham ediyoruz.